

Den danske mand

....findes vist, ikke?

- Om mænds deltagelse i folkeoplysningsaktiviteter

Oplæg for Videnscenter for Folkeoplysning (Vifo-forum)

Steen Baagøe Nielsen

Cand.mag, PhD – uddannelses- og kønsforskning

Center for Velfærd, profession og hverdagsliv

Institut for mennesker og teknologi

Roskilde Universitet

Indhold for oplæg

- Forståelser af køn
- Tendenser i mænds liv og orienteringer (en masse tal..)
- Lidt om køn og fritidsforbrug.. (mer' statistik!)
- Erfaringer fra uddannelsesudviklingsprojekter omkring rekruttering og fastholdelse af mænd
- anbefalinger?

Hvad er en mand? Hvad er køn?

- Forskelstænkning (distinktion) – a **eller** b, venus **eller** mars
    - Biologiske køn.. Hvad kan de forklare?
  - Normalfordelinger (distribution)
    - Mønstre - og forandringer?
    - Variationerne er større end man tror!
      - Større variation indenfor kategorien end mellem kategorien 'manden' og 'kvinden'
  - Identitet og socialisation (elementer til forståelse af 'forskел')
    - Kønsroller? – og de nyere revolutioner
    - Køn som en meget åbenlys differentiering
    - Forventninger (stereotyper, 'roller' – forhåbninger!?)
    - Institutionaliseringer – og nye forandringer...
    - Køn som samvirkende med andre sociale faktorer
- Køn som levet identitet og orientering**

Det kønsopdelte arbejdsmarked

Status i tal

- Pædagoger – overordn. Ca 15 % uddannede
  - 50 % klub, 25 % i SFO/skole, 8 % i daginst. (0-6), 2 % i vuggestue/dagpl.
    - Ledere/stedfortrædere ca. 25 %
  - Socialpædagog ca. 25 %
  - Specialpædagog ca. 10 %
    - Forstandere 40%
  - Pæd.medhjælp/assist – ca. 20-25 % i alt
- Sygeplejerske 4 %
- Sosu ca. 6-7 %
- Lærer 32 % - ledere 50 %
- Socialrådgiver 12 %

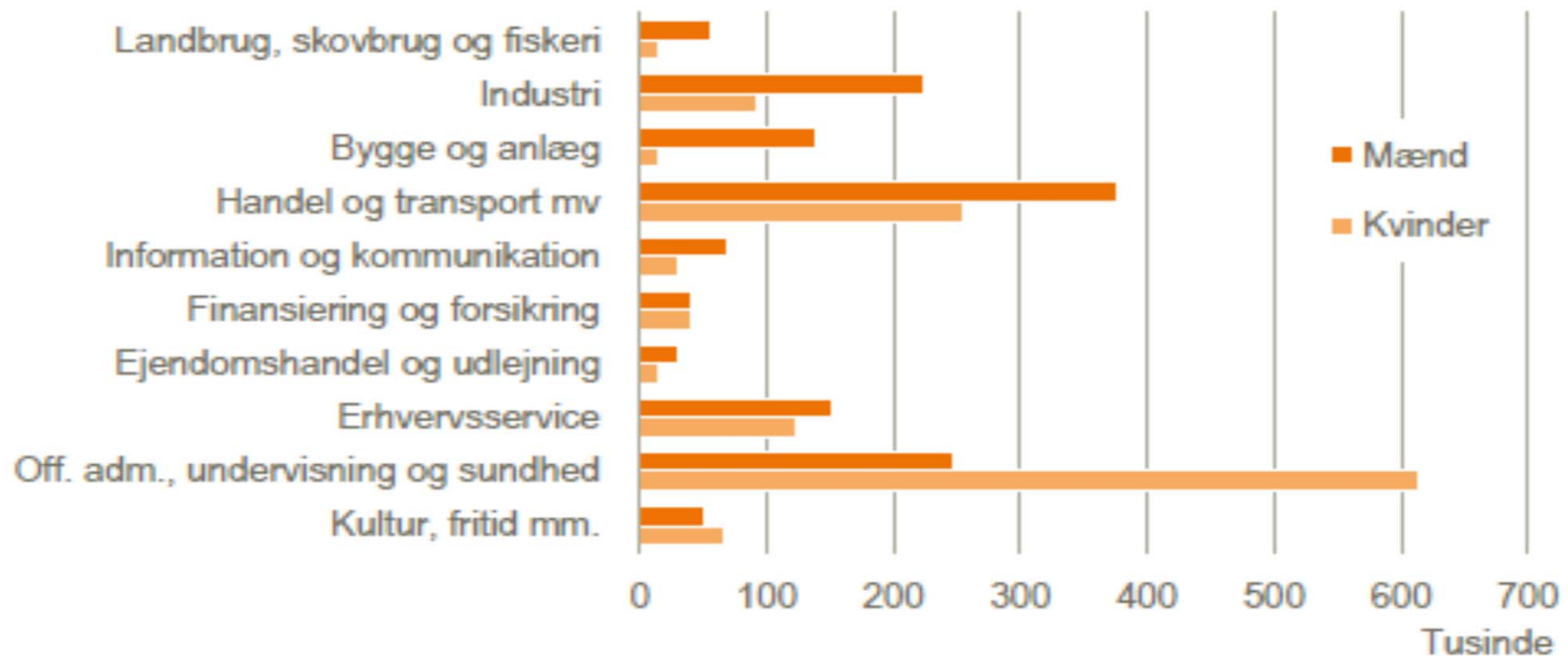
På alle omsorgsuddannelser lidt højere antal mænd på uddannelse.. Men...

- ca. 7-8 % på sygeplejeuddannelsen
- Ca. 27 % på pæduddannelsen – faldende fra 2013 (30%)

Det kønsopdelte arbejdsmarked

De beskæftigedes brancher. 2013

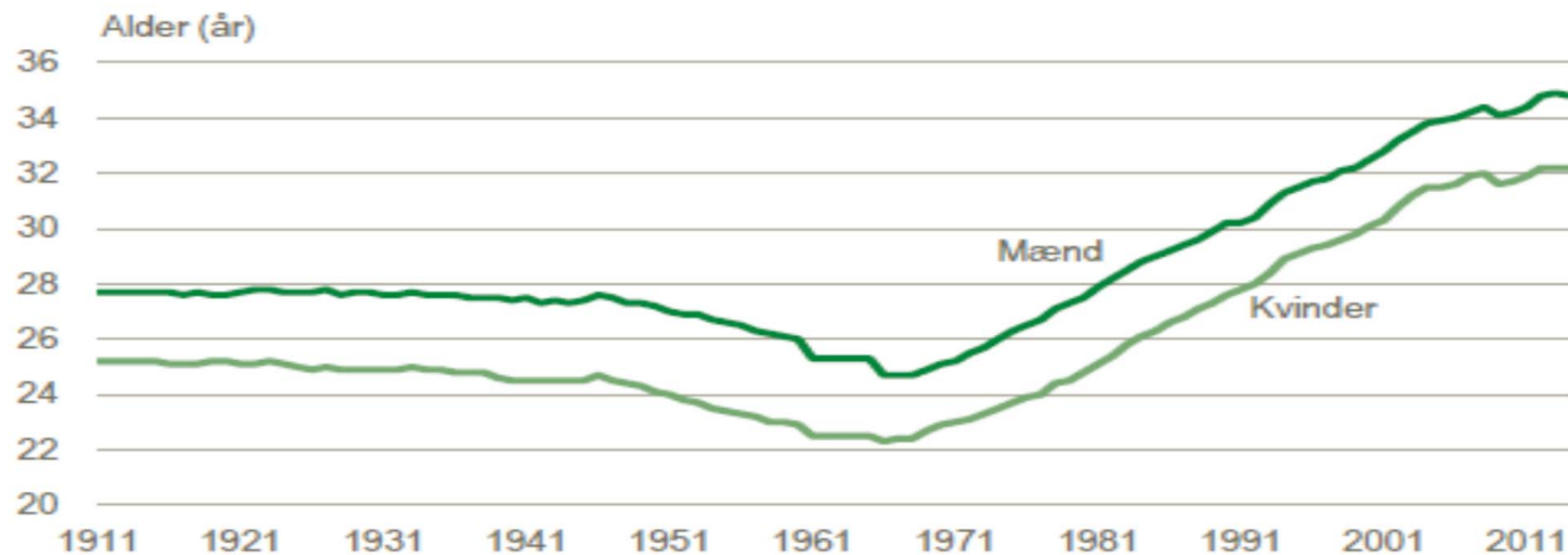
Forandringer i kønnenes tidsanvendelse på arbejde i hjemmet

(iflg. Lausten og Sjørup, 2003; Bonke og Jensen, 2012)

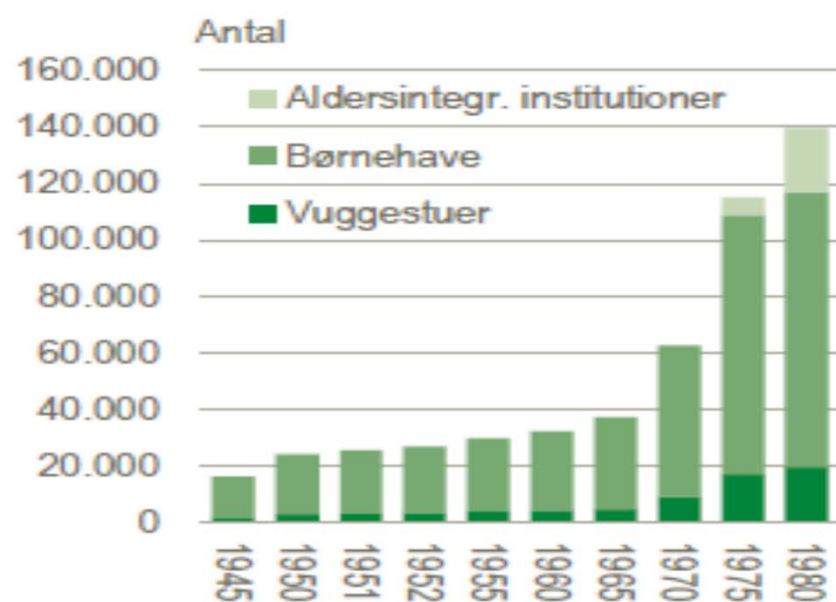
Årstal Køn	1964		1975		1987		2001		2009	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Husligt arbejde Timer dagligt	0.29	4:29	1:07	3:50	1:38	3:03	2:26	3:30	2:17	3:15
Mænds andel	10 %		23 %		35 %		41 %		41 %	
Stigningstakt (1964=100)	100	100	231	86	338	68	503	78	472	72

Hvornår bliver man en rigtig familie?

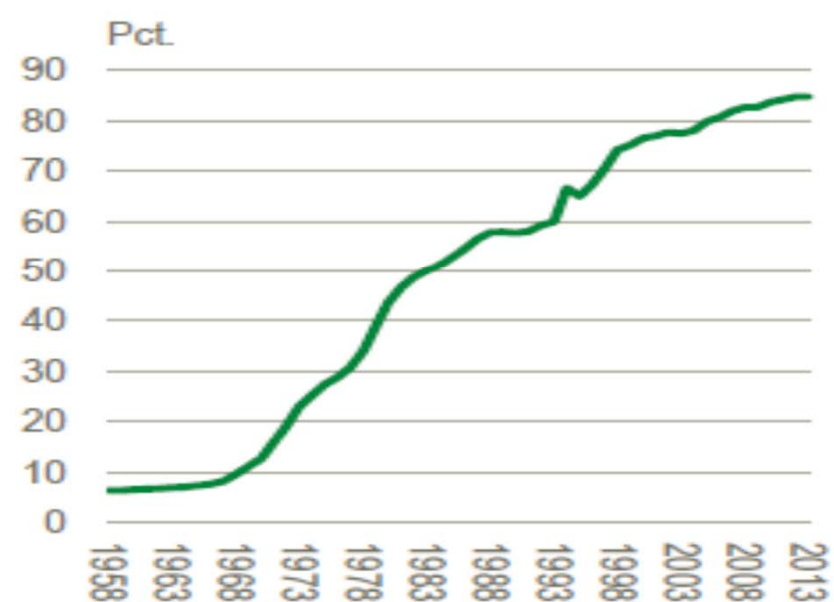
Gennemsnitsalder for førstegangsviede. 1911-2014

Pladser i daginstitutioner. 1945-1980

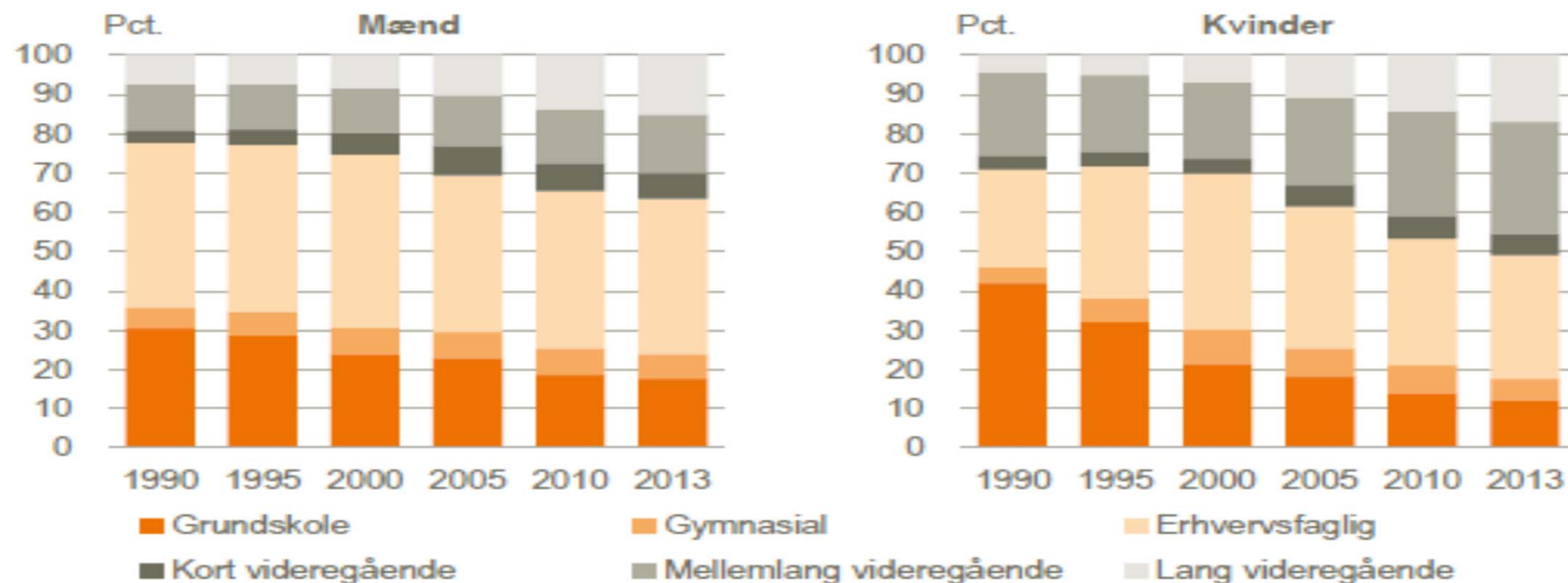
0-6-årige i daginstitution. 1958-2013

Forskelle i mænds og kvinders uddannelser

35-årige efter højeste fuldførte uddannelse. 1990-2013

Fra danskernes kulturvaner 2012 (s.115)

- ”Ca. halvdelen af danskerne har deltaget i forskellige fritidsaktiviteter. Generelt deltager flere kvinder end mænd, og generelt deltager flere ældre borgere end unge og midaldrende.
- Aftenskole- og folkeoplysningsaktiviteter har fastholdt brugerniveau, og også her er det kvinderne og den ældre del af befolkningen, der bruger tilbuddene. De yngste er de mest aktive, når det gælder ikke-organiserede fritidsaktiviteter og fritidsundervisning i andre rammer end folkeoplysningen.
- Halvdelen af befolkningen er engageret i **frivilligt arbejde**. Det er **mændene, der er mest aktive**, og det er de først og fremmest på idræts- og fritidsområderne [30% mod 19%]. Kvinderne er de mest aktive på social-, sundheds- og skole-/daginstitutionsområderne [20% mod 28 %]. ”

Statistikker trukket fra:

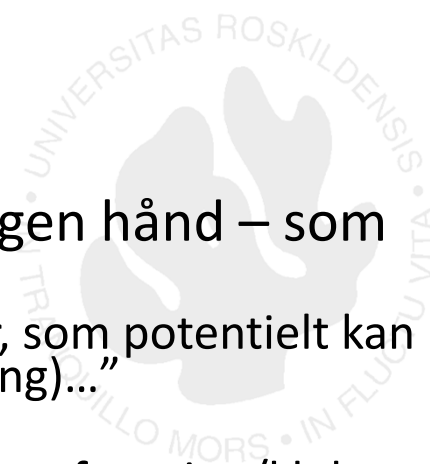
<https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/SelectTable/Omrade0.asp?SubjectCode=18&Planguage=0>

Tabel 8.3: Har du deltaget i nogle af følgende fritidsaktiviteter inden for det seneste år? (Multipel) Fordelt på køn og alder (2012, procent)

	Køn			Alder (år)						
	Alle	Mænd	Kvinder	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Foredrag eller debatarrangementer	33	30	36	23	26	28	29	37	37	38
Klubber (fx teaterklub, læseklubs)	8	7	9	11	5	5	5	5	10	14
Netværksgrupper (fx karrieregrupper, loger)	8	9	7	3	10	13	11	10	5	4
Ikke-organiserede fritidsaktiviteter (fx udendørs, i åbne værksteder eller kultur-/ungdomshuse)	6	6	6	15	9	7	6	6	5	3
Uddannelse/kurser (fx diplomuddannelse, Musikalsk Grundkursus (MGK))	11	10	12	9	13	18	14	14	7	2
Privatundervisning (fx musik, sang, dans)	5	4	5	21	5	5	4	4	4	2
Aftenskoleundervisning	8	5	11	4	4	6	5	9	13	9
Anden fritidsundervisning (fx i kulturskole, ungdomsskole, kulturhus)	5	3	6	13	3	4	4	4	5	5
Nej	50	54	47	45	57	48	52	48	49	51

'Mænds' aktiviteter?

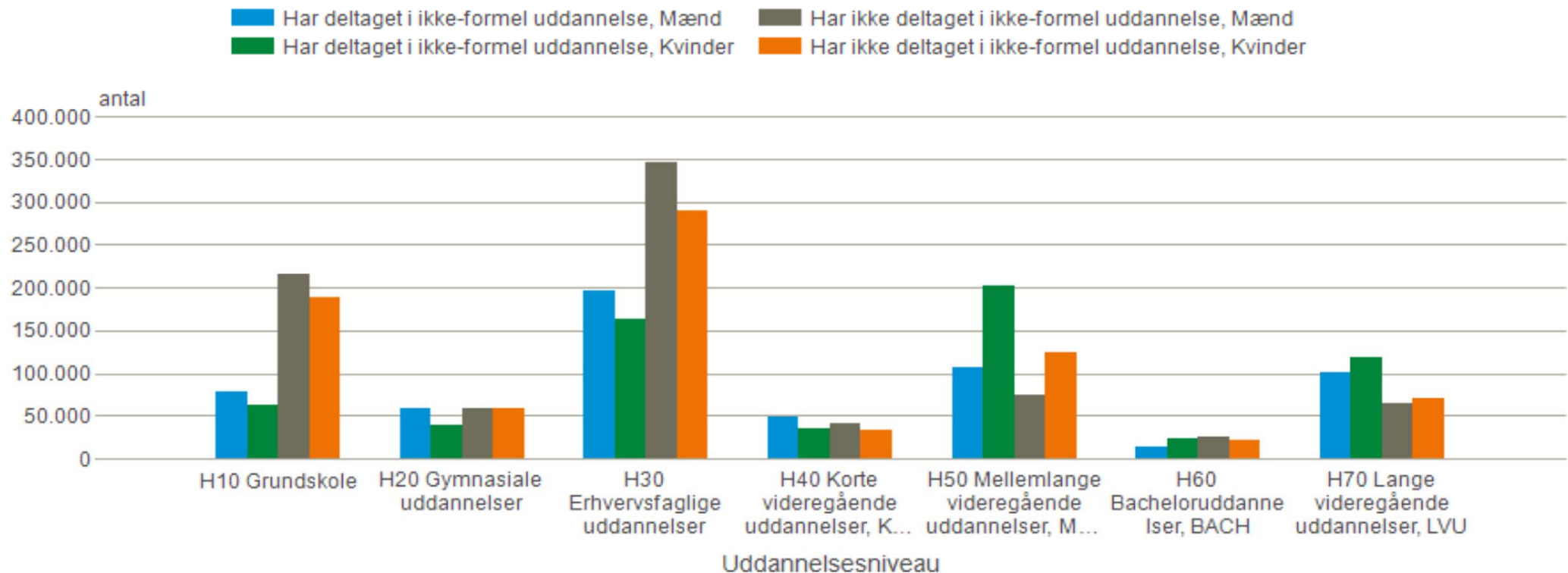
- **Idræt på egen hånd** (63%, at de dyrker sport/motion på egen hånd – som kvinder...)
  - "...en øget tilgang til mange af de sportsgrene og motionsformer, som potentielt kan dyrkes alene og på et ikke fast defineret tidspunkt (fx løb, vandring)..."
    - [især er det dog kvinder som 'går tur']
  - Omvendt: "...en nedgang i andelen, der dyrker sport og motion i en forening/klub – fra to tredjedele af de danskere, der i 2004 regelmæssigt dyrkede sport og motion, til 41% i 2012." (s.107)
    - Mænd i overtal (ca. 44 % - mod 28 % kvinder – over 15 år..)
- Frivilligt arbejde (div. foreninger, bestyrelser)
- Fankultur/supportere (sport)
- Netværkgrupper (karriere-netværk)
- Politisk og fagligt aktive (9 % m. mod 4% k., ca. 70 % m. i kommunalbestyrelser,)

Kønnede og uddannelsesrelaterede mønstre for deltagelse i ikke-formel uddannelse (voksne 25-64 år)

Voksne i uddannelse (AES)

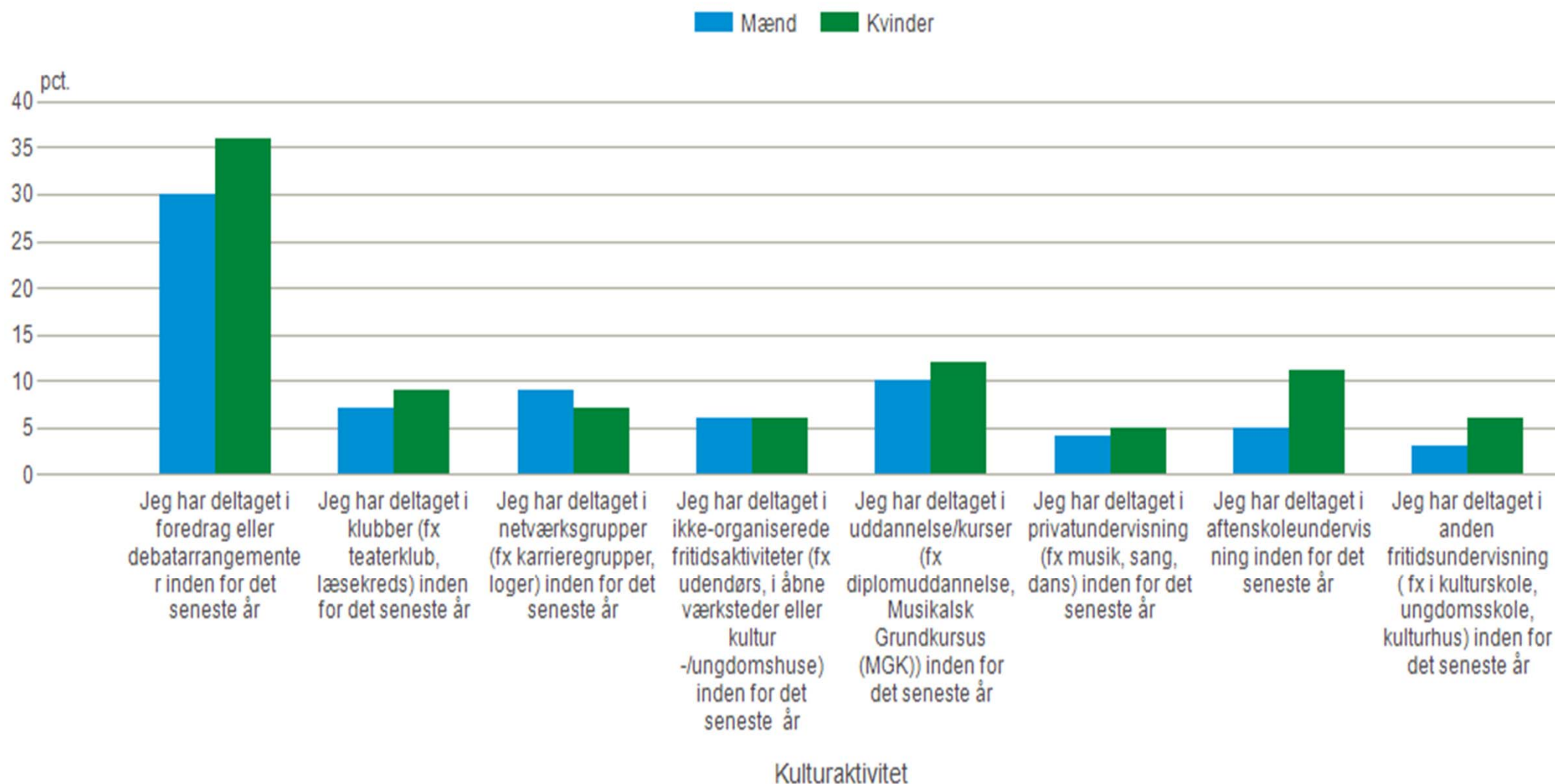
Alder: **Alder i alt** | Urbaniseringsgrad: **Hele landet** | Tid: **2016** | Ikke formel uddannelse, Køn:

Kilde: Danmarks Statistik

Voksnes deltagelse i udvalgte kulturaktiviteter (Pct. af stikprøven)

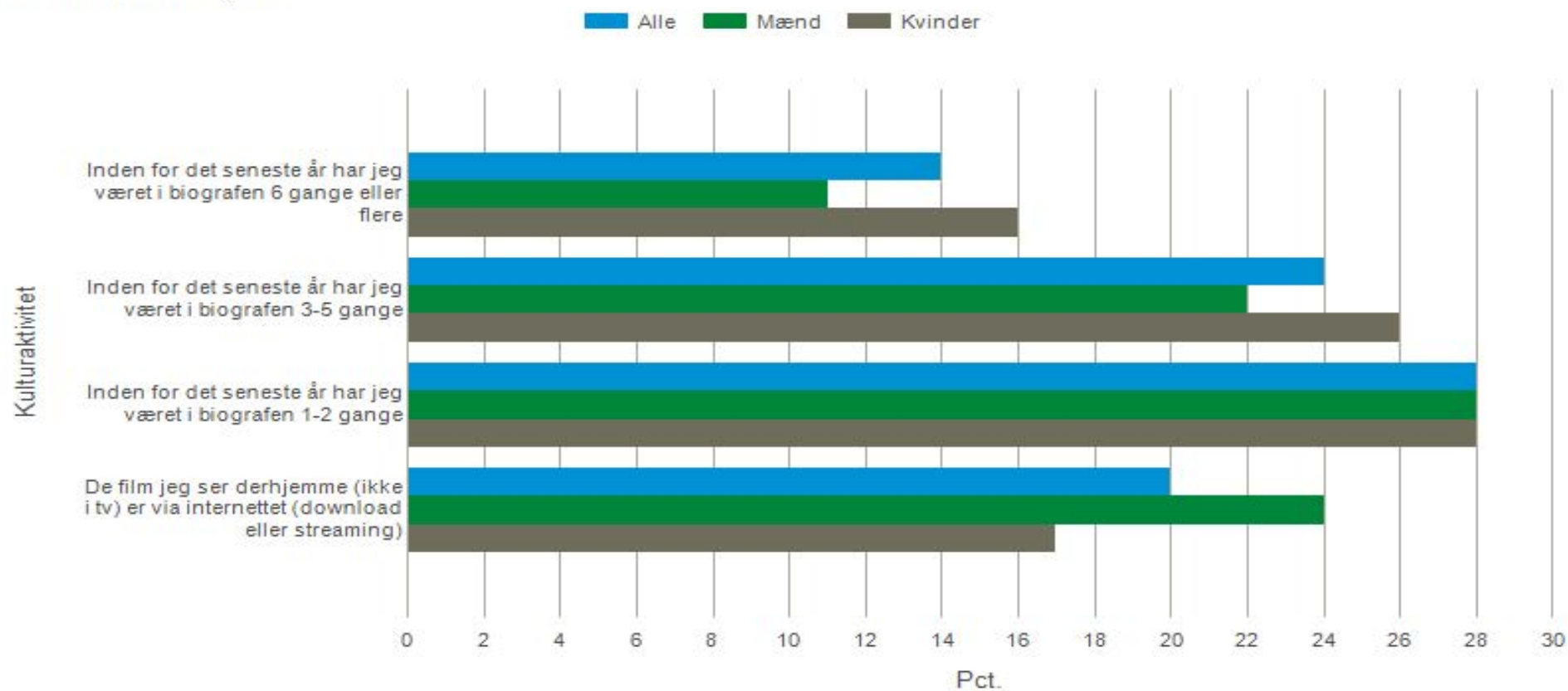
Tid: 2012 | Alder og køn:

Voksnes kulturvaner (DS – 2012)

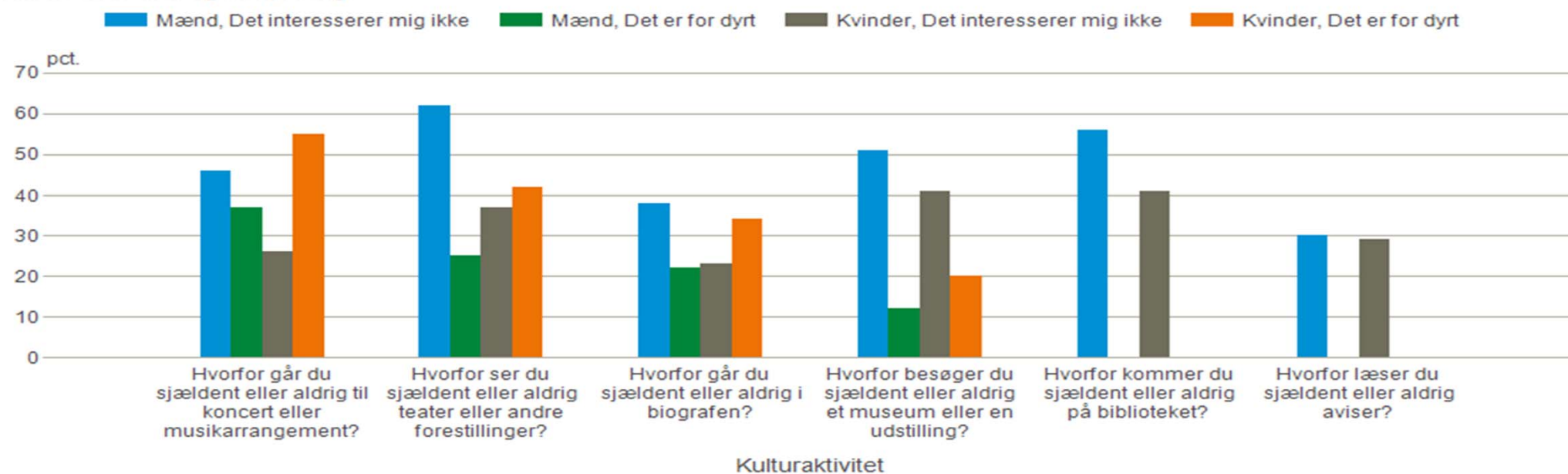
Voksnes deltagelse i udvalgte kulturaktiviteter (Pct. af stikprøven)

Tid: 2012 | Alder og køn:

Årsager til voksnes fravalg af kulturaktiviteter

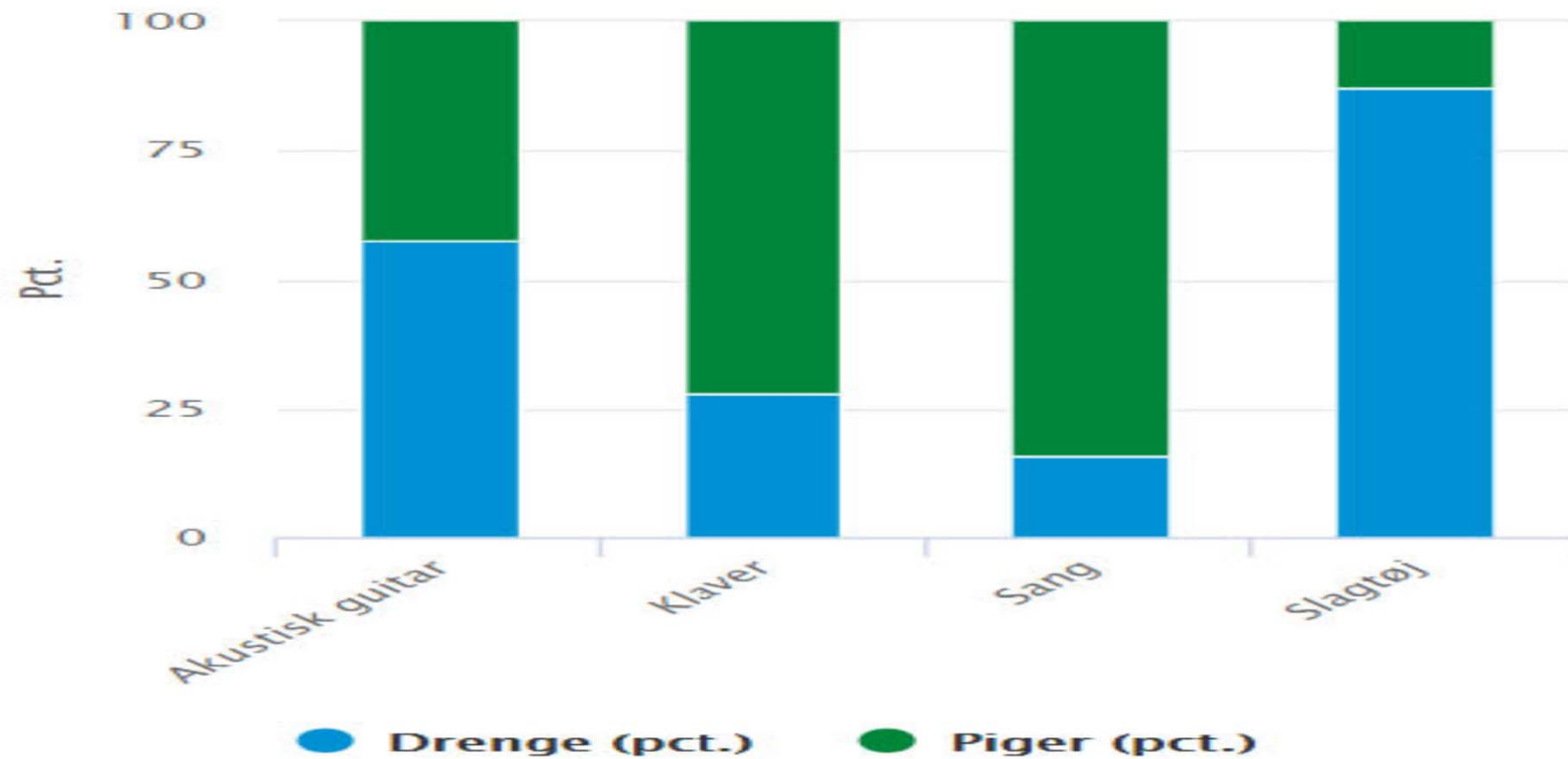
Tid: 2012 | Alder og køn, Årsag:

Kønnede forskelle i kulturbrug grundlægges tidligt

DRENGES OG PIGERS ANDEL PÅ MUSIKSKOLERNES INSTRUMENTUNDERVISNING

Udfordringerne opregnet – bl.a. i studie 1) Nordiske mænd til omsorgsarbejde!

- En forskningsbaseret erfaringsopsamling på initiativer til at rekruttere, uddanne og fastholde mænd efter finanskrisen

- **Afdækning af 'god praksis' i Norden ved studier af markante cases til rekruttering af mænd til omsorg (250 sider)**
- [https://rucforsk.ruc.dk/ws/portalfiles/portal/62223287/Final antologi nordiske maend til omsorgsarbejde.pdf](https://rucforsk.ruc.dk/ws/portalfiles/portal/62223287/Final_antologi_nordiske_maend_til_omsorgsarbejde.pdf)

Studie 2)

Drenge og mænd på kønnede uddannelser

Forskning og deltagerorienteret uddannelsesudvikling omkring professionelles arbejde med inklusion.

Viden fra konkrete samarbejde med professionelle - omkring inkluderende uddannelsesudvikling rettet mod drenge og mænd på kønnede uddannelser (ESF)

- Bogen diskuterer erfaringer fra arbejdet
- - på 24 uddannelser (fra gymnasium til bacheloruddannelse)
- - med involvering af henved 300 professionelle (lærere, vejledere, uddannelsesplanlæggere, sagsbehandlere, mv.)

Forsøg med at tiltrække og fastholde unge mænd til videregående uddannelse (IMODUS)

Udvikl institutionernes rum

- Praksisstøttet undervisning (Multimediedesign)
- Fokus på sociale aktiviteter og rum (Ernæring og sundhedsudd.)
- Klasserumskultur

Udnyt mændenes interesser og kompetencer

- Krops- og aktivitetspædagogik – tættere på praksis
- Computerspil i undervisningen, praksisnære metoder (læreruddannelse)
- Musikteknologi i undervisningen (pædagoguddannelsen)

Fokus på lærerkvalificering (værksteder)

Erfaringer fra tiltag for rekruttering og fastholdelse af (unge) mænd

- Ikke noget 'quick fix'!
- Tiltag styrker fastholdelse – rekruttering er vanskeligere/tager tid
- Rekruttering kræver (svære!?) bevægelser ud af 'comfort-zone'
- Skærper opmærksomheden på køn (og hvordan vi tager det for givet)
- Skærper opmærksomhed på (forståelser af) elevernes generelle forudsætninger og interesser
- Skærper (undervisernes) opmærksomhed på egen praksis
- De tiltag som virker for drenge/mænd virker også for piger!

Det er ikke for tøsedrenge

Hvordan understøtte vi potentialer for rekruttering:

- Byg på bred kulturel og samfundsmæssig **legitimitet** omkring forandringer blandt mænd... og husk tolerancen
  - Øremærket barsel – synes at have mere generelle effekter
  - Tolerance for visse maskulinistiske initiativer/sprogbrug synes at kunne give en vis legitimitet
- Skabelse af tryghed og inspiration via møde med **levende og blandede erfaringer!**
- Husk **skolebarrierer**: Voksenpædagogiske uddannelsestiltag som fastholder mænds motivation i uddannelse.

Gamle kønsopdelinger i nye former...

'MÆNDS MØDESTED' I DANMARK

Partierne bag sats-puljen, Sundhedsministeriet og Landdistrikspuljen gav i januar 2015 10 millioner kr. til Forum for Mænds Sundhed. Pengene skal blandt andet finansiere nye Mødesteder for Mænd i Billund, Århus og Ålborg og på Bornholm og Stevns (senere i mange større byer og forstæder – i alt ca 20)

”Målet er at nå ud til nogle af de mænd, som ikke har en fast arbejdsplads med et sundhedstilbud.”

Via Sundhedsministeriets partnerskabspulje ”Sundere liv for alle 2015-18”.

<http://sundmand.dk/Moedesteder-i-Danmark.php>

Mænds Mødesteder i boligområder

Inspirationshæfte til opstart

Det Boligsociale
Fællessekretariat

"Mænds Mødesteder giver mig et sted at tage hen. Det får mig ganske enkelt ud af døren. Og endda op på cyklen. Når jeg så er fremme, mødes jeg af smilende ansigter og håndtryk, som byder mig velkommen. Vi sidder og snakker om løst og fast over en kop kaffe og en bid brød."